

100 let od narození Margaret Thatcherové

13. října 2025 by Margaret Thatcherová, jedna z nejvýznamnějších političek a reformátorek 20. století, oslavila jubilejní sté narozeniny. U této příležitosti požádal německý historik Rainer Zitelmann ekonomy a vědce z USA, Evropy a Číny, aby napsali o historickém významu Margaret Thatcherové. Více o Thatcherové lze nalézt v jeho knize (<https://the-power-of-capitalism.com/>) *The Power of Capitalism*.

„Široký soubor reforem, které Thatcherová prosadila v naprosto nefunkční ekonomice, nemá v žádné vyspělé průmyslové zemi obdoby. Například prezident Reagan, který také prosazoval reformy volného trhu, zdědil dobře fungující ekonomiku, kde Carter už začal s deregulací a Federální rezervní systém pod vedením Volkera byl silným spojencem. Najdeme mnoho působivých příkladů reforem v rozvojových zemích. Ale to, co dokázala Margaret Thatcherová, by bylo považováno za nemožné: vzala starou, zakonzervovanou ekonomiku, kterou bylo možné považovat jen za trosku, a dala jí úspěšnou budoucnost.“

Patrick Minford, britský ekonom, profesor aplikované ekonomie na Cardiff Business School a makroekonomický poradce Margaret Thatcherové.

„Thatcherová je levicí demonizována za to, že dokázala, že politiky volného trhu fungují – což se o socialistických říct nedá. Zanechala Británii v mnohem lepším stavu, než když nastoupila do úřadu. V té době bylo čtyřikrát více členů odborů než akcionářů. Když z úřadu odcházela, vlastníků akcií už bylo více než odborářů. Spojené království mělo při jejím nástupu nejvíce dnů ztracených stávkami v celé Evropě, při jejím odchodu nejméně.“

Madsen Pirie, prezident Adam Smith Institute, Londýn.

„Thatcherová ukázala, že je politicky možné zlomit moc privilegovaných odborových svazů, které držely celou zemi jako rukojmí. Něco podobného se dnes děje v Argentině, kde politická třída, včetně odborů, vykořisťovala tvrdě pracující Argentince. Milei omezuje moc

politické třídy stejným způsobem, jako Thatcherová omezila moc odborů.“

Philipp Bagus, profesor ekonomie na Universidad Rey Juan Carlos v Madridu a autor knihy „Éra Mileie“.

„Pokud jde o samotný počet lidí, kterým ekonomická svoboda dala možnost se uplatnit, dosáhl Deng Xiaoping více. Leszek Balcerowicz nebo Václav Klaus prosadili více reforem. Ludwig Erhard měl větší dlouhodobý dopad. Ale všichni ostatní reformátoři kapitalismu měli v jistém smyslu „tragicky jednodušší“ politické prostředí: zkáza po válce či komunismu jim otevřela cestu ke změnám. Thatcherová je jedinou reformátorkou, která změnila stát podobný tomu našemu: vyspělou západní sociální demokracii, s vysokou závislostí na sociálním státu a intelektuální třídou pevně oddanou etatismu. Přinesla ještě jednu jedinečnou myšlenku: že svobodná ekonomika je zároveň předpokladem i důsledkem morální společnosti.“

Alberto Mingardi, profesor dějin politického myšlení, IULM University, Milán; generální ředitel Istituto Bruno Leoni, Milán.

„Margaret Thatcherová byla velkou reformátorkou zaostávající britské ekonomiky. Ve funkci premiérky setrvala 11 let, čímž dokázala, že byla i schopnou političkou. Zvrátila trend k etatismu, který do té doby ovlivňoval politiku mnoha západních zemí. Výsledkem bylo zlepšení výkonu britské ekonomiky a vytvoření modelu, který mohly následovat i další země.“

Leszek Balcerowicz, ekonom a bývalý ministr financí, který zavedl tržní hospodářství v Polsku.

„Thatcherová byla velkou vůdkyní, která měla správné chápání trhu a svobody. Byla skutečně dobrou žákyní Hayeka. Deng Xiaoping sdílel s Thatcherovou mnoho představ o hospodářském rozvoji. Lze říct, že věděl, co neví, a proto nechal lidi zdola provádět své experimenty. Posunul Čínu správným směrem. Ale nedostatek politické svobody činí Dengovy reformy méně udržitelnými – což dnes vidíme. V naší době je Javier Milei v Argentině velkým vůdcem, srovnatelným s Thatcherovou nebo Deng Xiaopingem před více než třiceti lety.“

Weiyang Zhang, profesor na Pekingské univerzitě, National School of Development, držitel Boya Chair in Economics.

„Bohužel ji hollywoodští producenti často vykreslují jako neefektivní, zlomyslnou premiérku 80. let. Moje žena a já jsme tehdy v Anglii žili a na vlastní oči viděli, jak zrušila přemíru regulací: například dříve trvalo i několik let získat v Londýně telefon. To už neplatilo! Jejím odkazem je privatizace státních podniků, omezení moci odborů a zrušení devizových kontrol. Ve své knize *The Maxims of Wall Street* cituji její výrok o přebujelém sociálním státě: ‚Problém je v tom, že nakonec vám dojdou peníze jiných lidí.‘ Velmi dobře řečeno!“

Mark Skousen, držitel katedry Doti-Spogli Chair of Free Enterprise na Chapman University a pořadatel FreedomFestu.

„V den, kdy Thatcherová poprvé vyhrála britské parlamentní volby v roce 1979, mi bylo 22 let a byl to jeden z nejšťastnějších dnů mého tehdejšího krátkého života: konečně začaly mít myšlenky svobody praktický dopad na politiku a reálný život! Brzy poté se tento zážitek opakoval, když se prezidentem USA stal Ronald Reagan. Jejich konzervativně-libertariánská revoluce byla sice průlomem, který jejich zemím výrazně prospěl, ale příliš se opírala o monetarismus a minarchismus, takže neměla radikální a trvalý globální dopad. O téměř půl století později, ve věku 66 let, jsem se stal nejšťastnějším mužem na světě, když byl Javier Milei zvolen v Argentině prvním libertariánským prezidentem v dějinách lidstva s ryzím a nekompromisním poselstvím založeným na rakouské ekonomii a anarchokapitalismu, které má ohromný celosvětový ohlas.“

Jesús Huerta de Soto, profesor politické ekonomie na Universidad Rey Juan Carlos v Madridu.

„Na počátku 70. let bylo Spojené království nemocným mužem Evropy. Mnozí ho dokonce považovali za beznadějně ztracené. Thatcherová je jedním z nejvýraznějších příkladů moderních dějin, že těžké časy nejsou omluvou pro fatalismus, pesimismus či rezignaci. Když se hladina problémů zvedne, pozvedá také lodě možných řešitelů. Samo o sobě to ale nefunguje – jsou zapotřebí prozíraví političtí myslitelé s jasně tržně orientovaným smýšlením. Thatcherová se opírala především o myšlenky Friedricha A. von Hayeka, který byl mozkiem britského oživení, jež s ní přišlo. Dodnes je Thatcherová vzorem pro reformátory, kteří chtějí vrátit západní model svobodné společnosti zpět na správnou cestu.“

Stefan Kooths, výzkumný ředitel Kiel Institute for the World Economy, profesor ekonomie na BSP Business and Law School v Berlíně/Hamburku a předseda Hayek Society.

Rainer Zitelmann (<https://libinst.cz/autor/rainer-zitelmann/>)

**LIBERÁLNÍ
& INSTITUT** (<https://libinst.cz>)

Liberální institut

Jungmannova 26/15

110 00 Praha 1